

Отже, реформування місцевого самоврядування на сьогодні є важливим складовою процесу реалізації потенціалу кожного з регіонів країни, реалізації регіональних стратегій розвитку, а також забезпечення умов їх стійкого розвитку на засадах єдності та цілісності державної території, поєднання процесів централізації і децентралізації, які мають важливе значення для здійснення державної влади.

Література:

1. Закон «Про місцеве самоврядування в Україні (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24) [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
2. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 р. №2850-IV // Відомості Верховної Ради України. . – 2005. – №51. – Ст. 548.
3. Соціально-економічні системи продуктивних сил регіонів України : посібник / С. І. Дорогунцов, Л. Г. Чернюк, П. П. Борщевський та ін. – К. : Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2002. – 364 с.
4. Стеценко Т. О. Управління регіональною економікою [Текст]: навчальний посібник / Т. О. Стеценко, О. П. Тищенко. – К.: КНЕУ, 2009. - 471 с.

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНИМ І СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

Новіков Д. А., канд. екон. наук, ст. викл. каф. економіки підприємств міського господарства центру заочно-дистанційного навчання

Онищенко Н. В., студентка 2 курсу магістратури центру заочно-дистанційного навчання

Новікова М. М., д-р екон. наук, проф., зав. каф. менеджменту і публічного адміністрування

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

В Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року зазначено, що однією зі складових державної регіональної політики є управлінська складова, зміст якої полягає в застосуванні єдиних підходів до формування і реалізації політики регіонального розвитку, створенні єдиної системи стратегічного планування та прогнозування розвитку держави і регіонів, оптимізації системи територіальної організації влади [1, с. 3]. Використання системного підходу в управлінні економічним і соціальним розвитком регіону дає можливість представити регіон як систему, до якої входить економічна та соціальна підсистеми, взаємодія яких відбувається на основі певних зв'язків, а стан кожної з підсистем визначається на основі системного аналізу, за результатами якого приймаються певні управлінські рішення щодо розвитку кожної з підсистем і системи в цілому.

Державна політика, частинами якої є економічна і соціальна політики, розробляється органами державної влади для ефективного розвитку економіки та покращення соціальної сфери, в тому числі економіки і соціальної сфери регіонів, на основі раціонального використання їх ресурсного потенціалу. Це є підґрунтям для формування концепцій, стратегій, програм економічного і соціального розвитку як на рівні держави, так і на рівні кожного регіону [3]. Програма економічного і соціального розвитку регіону деталізує стратегію за роками і має таку структуру:

- аналіз ситуації, яка характеризує економічний і соціальний стан регіону, обґрунтування тенденцій;

- визначення ключових проблем регіонального економічного і соціального розвитку, які потребують поетапного рішення;

- формулювання головної й основних цілей, часткових цілей і конкретних завдань;

- розробка критеріїв досягнення головної, основних цілей, часткових цілей і виконання конкретних завдань;

- розробка заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей і виконання конкретних завдань, створення належних умов їх реалізації (формування ресурсного потенціалу);

- розробка організаційно-фінансового механізму реалізації поставлених цілей і завдань економічного і соціального розвитку регіону.

Економічний і соціальний розвиток регіону пов'язаний з аналізом і покращенням таких основних показників:

- валовий регіональний продукт загальний і на одну особу;

- обсяг продукції промисловості, будівництва, сільського господарства, що створено в регіоні за рік;

- обсяг послуг, що надані в регіоні за рік;

- споживання товарів і послуг на одну особу за рік;

- обсяг інвестицій в основний капітал і рівень їх освоєння;

- обсяг іноземних інвестицій і рівень їх освоєння;

- кількість створених нових робочих місць (при збереженні існуючих);

- рівень реальної заробітної плати за видами економічної діяльності та рівень соціального забезпечення за верстами населення;

- рівень інфляції в регіоні за рік.

Головною метою програми економічного і соціального розвитку регіону є створення підґрунтя для подальшого економічного розвитку регіону і забезпечення сучасних стандартів рівня життя населення на основі раціонального та ефективного використання сукупного ресурсного потенціалу регіону як основи підвищення його конкурентоспроможності шляхом інноваційного розвитку. В умовах дефіциту ресурсів необхідно формувати пріоритети регіонального економічного і соціального розвитку. На сучасному етапі до пріоритетних завдань економічного і соціального розвитку регіонів України належать такі:

розширення повноважень місцевих органів виконавчої влади, а також органів місцевого самоврядування, в тому числі в формування фінансової основи регіонального економічного розвитку;

оптимізація господарської структури регіонів, яка полягає у використанні сучасних ефективних форм господарювання на основі раціонального використання ресурсів: матеріально-технічних, фінансових, людських, інформаційних;

удосконалення управління регіоном, що полягає в використанні сучасних форм і методів взаємодії місцевих органів виконавчої влади з системою місцевого самоврядування, прийняття та ефективна реалізація обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на економічний і соціальний розвиток регіонів.

Системний підхід до управління економічним і соціальним розвитком регіону передбачає вивчення економіки та соціального становища регіону як єдиного цілого з позицій системного аналізу. Системний аналіз – це методологія дослідження будь-яких об'єктів за допомогою представлення їх як системи, аналіз цієї системи та її складових [2]. Системний аналіз використовується для виявлення і чіткого формулювання проблеми в умовах невизначеності; обґрунтування вибору стратегії дослідження; точного визначення системи (її границь, входів, виходів і ін. складових); виявлення цілей розвитку і функціонування системи; виявлення та вивчення функцій, складових і зв'язків всередині системи між її складовими (підсистемами).

Економічну та соціальну підсистеми системи регіону можна визначити як системи нижчого рівня в порівнянні з системою регіону. Система регіону має цілеспрямований характер і визначаються сукупністю системних об'єктів, їх властивостями і зв'язками. До системних об'єктів відносять вхід до системи; процес, що відбувається усередині системи; вихід з системи; мета функціонування та розвитку системи; зв'язки між елементами системи; ресурсні обмеження.

Таким чином, вхід до системи регіону представляють сукупність ресурсів, технологій їх використання, заснованих на сучасних знаннях. Процес, що відбувається усередині системи регіону, представляє сукупність частинних процесів, що дозволяють перетворювати вхідні ресурси на кінцеву продукцію і послуги в широкому розумінні. Вихід з системи регіону представляє сукупність матеріальних благ і соціальних послуг, необхідних для задоволення потреб регіону і країни. Мета функціонування і розвитку системи регіону визначається досягнутим рівнем розвитку економіки регіону і країни станом соціальної сфери, а також перспективами розвитку та потенціалом ресурсів. Зв'язки між елементами системи регіону визначаються рівнем розвитку системи і мають прямий і зворотний характер. Обмеження системи регіону можуть бути зовнішніми і внутрішніми. До зовнішніх обмежень належать елементи зовнішнього середовища системи, а до внутрішніх – внутрішнього середовища системи. Система регіону є підсистемою системи вищого порядку – системи країни, яка, у свою чергу, є підсистемою світової системи, функціонування якої

формулює сучасні глобальні виклики, під впливом яких мають розвиватися системи нижчого порядку, в тому числі система країни і її регіонів.

Література:

1. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року. [Електронний режим доступу] <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>

2. Системні аспекти управління складними виробничими структурами : монографія / [Жуков С.О., Афанасьєв Є. В., Куций Ю. М., Дроздов Г. М.]. – Кривий ріг : «Мінерал», 2005. – 156 с.

3. Чернов С. І. Модернізація системи державного управління регіональним розвитком в Україні: теорія, методологія та механізми реалізації : монографія / С. І. Чернов. – Донецьк : «Юго-Восток», 2012. – 374.

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

Осьмачко В. С., студентка 5 курсу ЦЗН

Угоднікова О. І., канд. екон. наук., ст. викл. каф. Туризму та готельного господарства

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

На теперішній час у туристичній галузі зайнято понад 360 млн. населення світу, тобто кожний десятий працівник, а за прогнозом 2015 року кожна шоста працездатна людина у світі буде задіяна в цій сфері економіки. Частка туризму і готельно-ресторанного бізнесу складає приблизно 10 % світового валового національного продукту, 7 % загального обсягу інвестицій, 11 % світового споживання витрат, 8 % усіх податкових надходжень і третину світової торгівлі послугами. На даний час, коли основним наповнювачем бюджету багатьох розвинутих країн світу, зокрема Іспанії, Греції, Франції, Швеції є сфера відпочинку, в Україні цей комплекс як окремий вид економічної діяльності, навіть не виділяють у державній статистиці.

Ефективність і якість управління людськими ресурсами в умовах ринкової економіки в Україні набувають все більш важливе значення як фактор розвитку та конкурентоспроможності підприємства. Досвід розвинених країн показав економічні переваги використання організаторського, творчого та інтелектуального потенціалу робітників і службовців. За даними університетів Західної Європи в таких країнах, як США, Франція, Німеччина, Великобританія, Фінляндія, Італія та Сінгапур людський ресурс використовується більш ніж на 70%. В Іспанії, Австралії, Японії, Канаді, Чехії - не більше ніж на 50%. До групи з низьким показником (близько 25%) використання людських ресурсів входять Росія, Монголія, Україна, КНР, Польща і Мексика. Управління людськими ресурсами продовжує залишатися найбільш слабкою ланкою в системі підприємства. Керівники концентрують